

Koolitoit on muutunud luksuseineks

Paljud lapsed söövad sooja toitu vaid koolis

"Õpilased on meil koolis vahel päris näljas," ütleb Tallinna Ristiku põhikooli meditsiiniõde Tiiu Truber. Paljudel Ristiku kooli õpilastel ei ole korralikke kodusid – koolitoit on neile ainsaks toekaks kehakinnituseks kogu päeva jooksul.

"Lapsed on meil koolis pika päeva – kella üheksast viieni. Söögiraha eest saab neid aga toita vaid ühe korra," nendib Tiiu Truber. "Sageli käivad lapsed pärast sööki leiba küsimas. Meie lahkend kokad on neile seda oma raha eest poest juurde toonud." Kui varem visati koolitoitu tünnete viisi ära, siis praegu jääb kolmest söögivahetusest jäätmeid järele vaid väikse kilekoti täis.

Tiiu Truberi hinnangul ei ole nende kool mingi erand, vaid vanemad on lastel keskmisest natuke vaesemad. Koolitoit peaks tema sõnul olema igal pool rohkem doteeritud. "Ristiku põhikoolil kui õpihäretega laste pikapäevakoolil peaks olema võimalus toita õpilasi kaks korda päevas," leiab Tiiu Truber.

Mõned päevad tagasi toibutas kooli meditsiiniõde suhkruteega tüdrukut, kes oli ilmselt kodust lahkunud hommikueineta. Lastel on hommikuti sageli kiire või on nad nii unised, et jätavad hommikusöögi vahele. Seega peaks koolilõunaportsjon Tiiu Truberi sõnul olema paraja suurusega ja eriti toitev.

Koolilõuna maksab viis krooni

Talvel viis sotsiaalministeerium läbi kõiki maakondi hõlmava küsitluse selle kohta, kuidas õpilasi koolides toitlustatakse. Küsitlusele vastanud koolides maksab lõuna viis krooni. Keskmiselt toetavad omavalitsused laste toitlustamist 30 protsendi ulatuses ehk 1,4 krooniga päevas. EMOR-i andmeil kulutab keskmine Eesti pere lapse koolitoidule 29 protsenti brutokuludest.

Koolide toitlustamise doteerimine on omavalitsuste kätes. Riik selleks praegu raha ei anna. Riigi Toiduameti peadirektori Kaja Kuivjõe sõnul ei doteeri mõned omavalitsused üldse laste toitlustamist. Nii on Eestis umbes 60 kooli, kus saadakse hakkama vaid lastevanemate rahakoti toel.

Tallinna Liivalaia Gümnaasiumi direktori Tiina Lorentsi sõnul sööb sooja toitu 60 protsenti kooli õpilastest. Teiste linna koolidega võrreldes on see

Ristiku kooli kokad ostavad lastele leiba juurde oma raha eest.

MARKO MUMM

tema hinnangul isegi hea näitaja. Ülejäänud 40 protsenti lastest ei söö koolilõunat enamasti seepärast, et perel pole võimalik selle eest maksta.

Loomulikult on ka Liivalaia Gümnaasiumis lapsi, kellel on raha hamburgerite ja kommid ostmiseks, kuid see pole enam tervislik söömaaeg. Kooli direktress igatseb aega, mil iga tema kooli laps saaks sooja, täisväärtusliku ja tasuta toitu.

Banaani saab korra nädalas

Ristiku põhikooli 289 õpilasest sööb koolitoitu 171. Ülejäänudil pole võimalik toiduraha maksta. Kooli majandusjuhataja Urve Vasara sõnul on nad püüdnud teha kõik, et vähemalt alg-

klasside lapsed saaksid enam-vähem söönuks.

Ristiku kool on väike ja õpetajad teavad õpilaste kodusid. Nii on nad kehtestanud oma toiduraha maksmise süsteemi, mis võimaldab süüa anda ka vaesematele lastele. Need, kellel on jõukas kodu, maksavad ära kogu toiduraha, natuke vaesemad annavad söögirahast poole, veelgi vähem kindlustatud perede lapsed maksavad päeva toidurahast kaks krooni. 46 õpilast saavad koolis lõunasöögi tasuta.

Urve Vasara sõnul kannatavad nõnda küll pered, kus ollakse paremal järjel, kuid samas aitavad nad neid, kes ei saa 36 kroonigi lapsele söögirahaks anda. Vanemad on seni sellesse süsteemi suhtunud vägagi mõistvalt. Kogu saadud raha ei lähe ju ainult toidu

peale, sellest peab palka maksma kokadele ja tasuma toitlustuasutuse teenuste eest. Nii saavad Ristiku kooli lapsed magustoiduks välismaist puuvilja vaid korra nädalas.

Ristiku põhikooli koka Nina sõnul teevad imesid ka neile sööki hankivad toitlustusettevõtte töötajad. Odavaid toiduaineid otsides on nad leidnud suhkrut, mille kilo hind on vaid viis krooni. Ka viinereid on nad hankinud poole odavamalt. Tiiu Truberi on meditsiiniõde, pakutava toiduga rahul ja kiidab kokade valmistatud kodumaiseid toorsalateid ning koolile hangitud tervislikku taist liha.

Väikse kooli eelis on seegi, et õpetajad teavad, kes lastest on vähese söögiisuga. Neile tõstetakse vähem ette ja selle arvelt jääb näljasematele ka mi-

dagi veel potipõhja üle. Ülejääk jaotatakse soovijate vahel võrdselt ära.

Toiduameti peadirektori Kaja Kuivjõe sõnul on koolidel võimalik taotleda kohalikest sotsiaalabiametitest hädasolijatele toetust.

Kindlasti ei ole kõik omavalitsused huvitatud koolide toetamisest ega ole seda probleemi teadvustanud. Samas näitab Kaja Kuivjõe kogemus, et Eestis on ka väga viletsate võimalustega omavalitsusi, kus on hästi toime tulnud. Nad on lihtsalt rohkem vaeva näinud ja kohalike toiduainete tootjatega koostööd teinud. Koolide juures olevad hooldekogud peaksid Kaja Kuivjõe hinnangul aktiivsemalt mõjutama omavalitsusi, et need doteeriks koolitoitu.

MALLE PAJULA